

Aanbidden in geest en waarheid

Als we Matth. 18:20 met Deut. 12 vergelijken, dan rijst de vraag of in beide gevallen dezelfde plaats van samenkomst wordt bedoeld. In Deuteronomium wordt een geografisch bepaalde plaats aangewezen, namelijk Jeruzalem, zoals we bij het behandelen van die Schriftgedeelten gezien hebben. Is dat in Matth. 18:20 ook zo? Johannes 4:20-26 geeft het antwoord!

De Samaritaanse vrouw heeft door het Woord waarmee de Heer Jezus haar zedelijke toestand openbaarde, gezien dat Hij een Profeet was. Ze vroeg daarom naar Zijn oordeel over de grote strijdvraag tussen de Joden en de Samaritanen: 'Is de berg Sion of de berg Gerizim de plaats waar God aanbeden moet worden?' De Heer beslist deze strijdvraag natuurlijk in de zin van het Woord van God. Jeruzalem is 'de plaats'. Maar terwijl Hij aanknoopt bij de Oudtestamentische eredienst, laat Hij zien dat door Zijn komst op aarde alles veranderen zal. Nu Israël Hem heeft verworpen en daardoor de directe vervulling van de beloften van aardse zegeningen heeft verloren, breidt de Heer Zijn arbeidsveld uit tot de hele wereld (Matth. 13:38) en vergadert daaruit Zijn Gemeente (Matth. 16:18). En Zijn Gemeente heeft geen aardse zegeningen maar geestelijke; ja ze is zelf een hemels en geestelijk lichaam omdat ze gegrond is op een gestorven maar daarna opgewekte en verheerlijkte Christus met Wie zij eengemaakt is, terwijl God de Heilige Geest in haar woont (1 Kor. 3:16).

Haar karakter, zegeningen en toekomst zijn hemels. De eigenlijke zegeningen van de Gemeente liggen niet hier op aarde, maar in de hemel en kunnen daarom slechts op een geestelijke wijze worden genoten. De gelovigen die tot de Gemeente behoren kennen God niet meer alleen als HEERE (Jahweh), maar óók als de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, Die ook hun God en Vader is geworden; ze hebben een geest van zoonschap ontvangen waardoor ze roepen: 'Abba, Vader' (Ef. 1:17; 3:14; Joh. 20:17; Rom. 8:15). Daardoor zal ook hun aanbedding een heel ander karakter dragen: Ze zullen de Vader aanbidden in geest en waarheid.

'In geest' laat het verschil in karakter zien. Niet meer op een aardse wijze die aangepast is aan de aardse gedachten van een mens op aarde: een geografisch bepaalde plaats; een tempel die gebouwd is van de kostbaarste materialen die op aarde worden gevonden; offers van dat wat de aarde voortbrengt; een dienst waarin de mens het beste en hoogste dat hij bezit kan geven in heerlijke muziek en kostbare kleding. Samengevat: een dienst waarbij de aardse mens tot God nadert alsof ook Zijn gedachten aards zouden zijn. Voortaan zullen de ware aanbidders tot God naderen in het volle bewustzijn van wie God is. God is een Geest en het nieuwe leven dat de ware aanbidder ontvangen heeft bij zijn wedergeboorte (Joh. 3:5-8) is in staat om in overeenstemming daarmee tot God te naderen. Niet meer in uiterlijke dingen, die hoogstens een type zijn van de hemelse dingen (Hebr. 9:23), maar op een geestelijke wijze.

'In waarheid' wil zeggen: in overeenstemming met dat wat God van Zichzelf aan hen heeft openbaard. Dus niet meer zoals een Israëliet tot de HEERE (Jahweh) zijn Verbondsgod stond: 'Tot de tastbare berg en het brandende vuur, tot donkerheid, duisternis en onweer, en tot bazuingschal en tot een geluid van woorden, waarvan zij die ze hoorden, smeekten dat het Woord niet meer tot hen zou worden gericht, enz.' (Hebr. 12:18-21). Maar zoals een kind tot zijn vader staat. 'De Vader zoekt ook degenen die Hem zó aanbidden' (Joh. 4:23; Rom. 8:15; 1 Joh. 3:1).

Deze verandering wordt ook in Hebr. 13:10-16 aangegeven. De hele brief behandelt het verschil en het verband tussen enerzijds de wet met de daaraan verbonden eredienst, en anderzijds de Persoon van de Heer Jezus als de inhoud en het Middelpunt van de Christelijke eredienst. Het re-

sultaat is dat in ieder hoofdstuk van de Hebreeënbrief het oude, dat hoogstens een aards type is van de hemelse Heer en Zijn dienst, verdwijnt en de Heer Jezus alleen overblijft, met als eindconclusie in hoofdstuk 13:8 'Jezus Christus is Dezelfde gisteren en heden en tot in eeuwigheid'.

Daaruit wordt in hoofdstuk 13:10 de gevolgtrekking gemaakt: Zij die de tabernakel dienen - een dienst waarbij de toegang tot God niet geopend was (hf. 9:8)- hebben geen recht van het Christelijk altaar te eten. Daar kunnen alleen zij van eten die 'vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus' (hf. 10:19). Wie bij de Heer Jezus wil zijn - en de Heilige Geest neemt dat als een vanzelfsprekendheid aan voor iedere gelovige! -moet of in de hemel zijn (hf. 9 :12; 10:19) of buiten de legerplaats gaan, dat is buiten het systeem van aardse eredienst. En hoofdstuk 13:12 laat er geen twijfel over bestaan, dat dit voor de gelovige Joden aan wie de brief was gericht, Jeruzalem was. Die stad was immers onder de oude bedeling 'de plaats die de HEERE verkoren had om Zijn Naam aldaar te doen wonen'. Nu is echter de Heer Jezus het Middelpunt om Wie al de Zijnen bijeengeschaard horen te zijn, gescheiden van alle dienst die in een Oudtestamentische geest wordt uitgeoefend.

De Heilige Geest zinspeelt in vers 10 op dat deel van de offers dat voor zover het zond - en spijsoffers waren alleen door de priesters mocht worden gegeten, eventueel met hun familie. Maar voor zover het dankoffers waren mocht het gegeten worden door elke Israëliet die rein was (Lev. 6:9 tot 7:38). Een deel van dit dankoffer was voor God bestemd; het wordt 'de spijs (of het brood) voor de HEERE (Jahweh)' genoemd (Lev. 3:11,16). Het overige was voor de offeraar en de offerpriester, ja voor elke Israëliet die rein was. Bovendien wordt het altaar waarop het offer gebracht werd 'de tafel des HEE-REN' genoemd (Mal. 1:7-14).

Ook het Christelijke altaar wordt de tafel des Heren genoemd (1 Kor. 10:21). Dat is niet willekeurig. Er is geen type in het Oude Testament dat meer overeenkomst heeft met het avondmaal zoals dat in 1 Korinthe 10 voorgesteld wordt, dan het dankoffer en het nauw daarmee verbonden vuloffer (Ex. 29:19-33; Lev. 8:31).

In 1 Korinthe 11 wordt het avondmaal gezien in de eerste betekenis die de Heer ervan openbaarde, namelijk een eenvoudige maaltijd ter gedachtenis aan een gestorven Heiland: 'doet dit tot Mijn gedachtenis'. Daarom is hier alles persoonlijk en wordt de nadruk gelegd op de persoonlijke toestand en verantwoordelijkheid van ieder afzonderlijk.

In 1 Korinthe 10:16-22 wordt echter een heel andere zijde van het avondmaal voorgesteld. Daar zien we Christus als een gestorven Heiland op het altaar en de offeraar die zich met Hem voedt heeft daarin gemeenschap met al zijn medegelovigen, en ook met God. Het bloed wordt hier - maar ook alleen hier - het eerst genoemd, om te laten zien dat het volbrachte verzoeningswerk de enige grond is waarop deze gemeenschap tot stand kon komen. Maar dan wordt die gemeenschap ook helemaal op de voorgrond geplaatst; al het persoonlijke verdwijnt.

In vers 16 zien we, dat wanneer wij gebruik maken van de avondmaalsbeker, wij gemeenschap hebben met het bloed van Christus. Niet ik alleen heb dat, maar 'wij', dat zijn alle gelovigen. Met het brood is dat precies zo. Alle gelovigen die het avondmaal vieren hebben gemeenschap met het bloed en het lichaam van de Heer en omdat ze allen gemeenschap hebben met hetzelfde, is er ook onderling gemeenschap. In vers 17 wordt dit nog eens nadrukkelijk vastgesteld: 'Want wij, de velen, zijn één brood, één lichaam'.

Als we dus gemeenschappelijk het avondmaal vieren, spreken wij het door die daad openlijk uit, dat we gemeenschap hebben met het bloed en het lichaam van de Heer en dat we met alle gelovigen één brood, één lichaam van Christus vormen.

In de volgende verzen wordt aangetoond dat het mogelijk is om deze heilige zaak in verbinding te brengen met onheilige dingen. Aan de hand van het Joodse en de heidense altaren toont de Apostel aan dat zij die van de offers eten gemeenschap hebben met het altaar, ja met God aan Wie de offers worden gebracht. Hij voegt er tevens de ernstige vermaning aan toe: 'Gij kunt niet de drinkbeker van de Heer drinken en de drinkbeker van de boze geesten (demonen), gij kunt niet deelhebben aan de tafel van de Heer en aan de tafel van de boze geesten. Willen wij de Heer tot jaloersheid verwekken? Zijn wij sterker dan Hij?' (vers 21-22). Ernstige woorden, die ons met heilige eerbied moeten vervullen en ons laten zien, hoe belangrijk de heiligheid van de tafel des Heren voor God is.

We hebben in dit gedeelte (1 Kor. 10:16-22) dus gezien, dat het avondmaal gevierd moet worden in het bewustzijn dat we één zijn met alle gelovigen, ja dat wij door deel te nemen aan de beker en het brood, het openlijk uitspreken dat we allen samen het éne lichaam van Christus vormen, en dat het gevierd moet worden aan de tafel des Heren, gescheiden van alles wat daarmee niet in overeenstemming is. De éne Gemeente die samenkomt aan de tafel des Heren. Is dat niet hetzelfde als wat we in Matth. 18:20 gevonden hebben? Ook hier komen de gelovigen samen in verbinding met de eenheid van de Gemeente, aan de tafel des Heren, waar dus de Heer de Gastheer is en bepaalt wie daar mogen aanzitten en hoe de gang van zaken zal zijn en waar Hij Zelf het Middelpunt en het Voorwerp is van hen die vergaderd zijn tot Zijn kostbare Naam. Eén plaats van samenkomst voor de Gemeente, en dat niet alleen voor het vieren van het avondmaal (1 Kor. 10:16-22 en 11:18,20), maar ook als zij vergaderd is voor de dienst van het Woord (hf. 14:23) of tot gemeenschappelijk gebed (Hand. 2: 42; 4:24,31; 12:12).

H.L. Heijkoop